

27.6.2012

KENELLE: Metsähallitus, PL 94, 01301 Vantaa

ASIA: Lausunto Tulliniemen linnustonsuojelualueen ja Bengtsårin lehdon Natura 2000 – alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmasta

Yleistä

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry (jäljempänä Tringa) kiittää lausuntopyynnöstä. Suunnitelmaluonnosta on valmisteltu linnuston, lintuharrastuksen ja lintututkimuksen kannalta riittävällä tarkkuudella ja asiantuntemuksella. Tringan näkemyksiä on otettu varsin hyvin huomioon prosessin aikana. Esitämme kuitenkin vielä muutamia olennaisia parannusehdotuksia.

Osallistaminen

Tringa on Uudenmaan keskeisin linnustonsuojelun ja lintudirektiivin toteuttamiseen liittyvä sidosryhmä. Tringaa on osallistettu toistaiseksi riittävällä tavalla suunnitteluprosessissa. Sidosryhmien osallistaminen on suunnitelman luonnoksessa kuvattu riittävällä tavalla.

Tavoitteiden kohdistaminen, toteuttajat ja seuranta

Natura-alueen edustavuustarkastelussa on jonkinlaista otetta, mutta keskeisiä linnustoarvoja on jäänyt mainitsematta (nämä arvot saattavat ehkä muuttaa toimenpidevalikoimaa tai sitten eivät). Alue on ollut 2000-luvulla Uudenmaan yksi kolmesta edustavimmasta kevätlevähdysalueesta meriharakalle (80-110 yks) ja syyslevähdysalue seuraaville: kyhmyjoutsen (100-240, myös talvi), lapasotka (45-54), haahka (10000-18000), alli (6000-30000), merimetso (>1000), suosirri (100-140), valkoviklo (25-30), kts. Ellermä 2010 (<http://www.tringa.fi/fi/images/tiedosto/Lehti/maali.pdf>). Näitä lajeja ei ole mainittu Natura-lomakkeilla (!), mutta luonnonsuojelualueiden osalta näillä lajeilla pitäisi olla silti juridista painoarvoa.

Suunnittelualue on yksi Suomen keskeisin muuton pullonkaula-alue syksyisin maalinuilla. Tämä status ei juuri käy ilmi hoito- ja käyttösuunnitelmasta ja toimenpidevalinnoissa (yksi maininta?).

Suojelutavoitteiden ja toimenpiteiden seurantasuunnitelma on ylimalkainen ja läpinäkymätön: miten ja missä yleisölle ja sidosryhmille tiedotetaan tuloksista? Niittyjen osalta tulostittari on kovin

ylimalkainen: ei sisällä laadullisia kriteerejä, jotka oikeasti kertoisivat hoidon menestyksestä. Linnuston seurannan osalta selvä aikataulutuspöytä ja lisäksi levähtäjälaskennoista ei ole mitään mainintoja (Natura-lomakkeella on useita lajeja, jotka eivät pesi alueella). Linnuston seurannalle esitetty budjetti saattaa olla sinänsä riittävä.

Toimenpideohjelmasta puuttuu suunnitelma sovituista tai näköpiirissä olevista toteuttajista (Metsähallitus, kilpailutus, olemassa oleva sopimus, yksityishenkilö tms).

Virkistyskäyttö

Lintuaseman tilastojen mukaan suljetulla alueella vierailee vuosittain 500-1000 kävijää, bussiretkiä järjestetään vuosittain toistakymmentä.

Yhteistyötahojen opastusviestinnän kuvaus: Hangon lintuaseman alueen esittely ja ohjeistus löytyvät täältä: <http://www.tringa.fi/fi/hangon-lintuasema.html> ja http://www.tringa.fi/lintuasemat/halias/TERVETULOA_HANGON_LINTUASEMALLE.pdf

Uhka-analyysi ja uhkien torjuminen

Rehevöityminen/umpeenkasvu: järviruovikon jatkuvan leviämisen voisi mainita Gåsörsvikenin ja Uddfladan osalta.

Saaristolinnuston poikueille veneily on keskeinen uhkatekijä, jota ei ole kuitenkaan mainittu suunnitelmassa. Emojen paetessa venettä lokit poimivat hirmuisella teholla suojattomia poikasia lajista riippuen jopa heinäkuun lopulle saakka. Gåsörsuddenin, Gåsörvikenin ja Uddfladan veneilykieltoalueen laajentaminen on siten erittäin kannatettava asia, sillä tämä alue on tärkeää poikastenhoitoaluetta monille vesilinnuille.

Myös aikuisille linnuille veneilystä on haittaa, joten keskeisimmillä ruokailualueilla tarvitaan ympärivuotisia rajoituksia (Metsähallituksen esitys on ehkä riittävä seuraavaksi 15 vuodeksi).

Vaikka rakentamislupia ei saisi myöntää, voisi uhka-analyysissä tyhjentävämminkin kirjoittaa auki potentiaalisia hankkeita (tuulivoima mainittu, muttei mastoja, kiinteitä laitureita tms).

Kuten MH esittää, virkistyskäytön ohjausta opastein on parannettava nykyisestä roimasti (kohta 21 A), opasteet ja maihinnousua ohjaavat/kieltävät kyltit puuttuvat tai ovat nyt olemattomia sekä Uddskatanilla että luodoilla. Uddskatanille suunnitelmassa esitetty polkuverkosto on niemen kärjen osalta hyvä, jolloin retkeilyä ei ohjaudu suoraan lintuaseman pihaan tai keskeisimmille verkkolinja-alueille. Lintulavan rakentamista eteläkärkeen kannatetaan, sillä se kerää retkeilijät hyvin yhteen pisteeseen. Uusi ohjeellinen polkulinjaus Gåsörsbergetiltä niemen tyvelle on hyvä ja mahdollisten uusien palvelurakenteiden esitetty sijainti (V-merkintä) on myös sopiva. Nykyinen polkuverkosto on kuitenkin huonokuntoinen ja vaatii vielä huomattavaa parantelua.

Alueelle tulisi heti rakentaa käymälä. Uddskatanin kärjessä on nyt lintuaseman oma kompostikäymälä, mutta se ei sijaitse nyt merkittyjen polkujen varrella eikä kapasiteetiltaan kestä retkeilijöiden käyttöä alueen ollessa suljettunakaan. Uusi käymälä esim. Lilla Munkhamn tai tästä pohjoiseen Uddfladan pohjoisrannan lähelle. Samaan kohtaan voisi sijoittaa pienen opastetaulun

jossa esiteltäisiin Uddskatanin kärkeä. Vaihtoehtoinen paikka voisi olla sinisen pysäköintimerkin lähellä, jolloin huolto olisi helpompi toteuttaa.

Tringa kannattaa Gårsörsuddenin-Gåsörsvikenin rantaniittyn hoitoa ja laidunnusta aina länsirantaan asti (nyt laidunnukseen esitetty alue hieman kapeampi). Alue on kasvamassa umpeen kovaa vauhtia (järviruoko, kurturuus, tervaleppä). Tämä kohde on kerännyt Uudenmaan mittakaavassa erittäin edustavia kahlaajamääriä levähtämään.

Valvontaan (kohta 19) osallistuu myös lintuaseman henkilökunta MH:n kanssa tehdyn vuokrasopimuksen mukaan. Siten se kuuluu aseman henkilökunnan virallisiin tehtäviin. Asia on hyvä mainita tässä suunnitelmassa, jolloin siihen on helpompi vedota varsinaisissa valvontatilanteissa. Vuokrasopimuksessa lukee näin: ”Luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräysten noudattamisen valvonta ja niistä tiedottaminen satunnaisille kävijöille. Lisäksi mahdollisten öljy- tai muiden onnettomuuksien silmällä pito ja niistä raportointi merivartiostolle.”

Suunnitelmakauden loppuvaiheessa saaristolintujen luotojen umpeutumista ja raivaustarpeesta tarvittaisiin luotokohtainen analyysi (kohdennettuna potentiaalsiin). Arvioitavia parametreja voisivat olla puiden latvuspeittävyys, pensaikon peittävyys, ruohokasvillisuuden peittävyys, soraikon peittävyys, silokallion peittävyys, luodon tasaisuus, korkeus ja luodolla sijaitsevien pikkukosteikkojen avoimuus. Selvitys voisi toimia seuraavan suunnitelman yhtenä taustaineistona.

Rajoitukset

Kohdassa 12 voisi selkeyden nimissä kirjoittaa auki, että rajoitusten asettaminen Tulliniemen luonnonsuojelualueella on mahdollista sen perustamispäätöksessä viitattavan hoito- ja käyttösuunnitelman perusteella (joten asetusmuutosta ei siksi tarvita).

Esitettyjen liikkumisrajoitusten voimassa pitäminen ja osittainen laajentaminen Tulliniemen luonnonsuojelualueella on tärkeä esitys, jota Tringa kannattaa. Aikarajoitus 1.4-20.6 ei ole riittävän pitkä vesilintupoikueiden suojeluun ja voisi kestää 30.7 asti. Suunnitelmassa voisi olla mainittu liikkumiskieltoalueet metreinä luodoista, kartalta etäisyyksiä on vaikea arvioida.

Maihinnousukielto tulisi lisätä myös luodoille Högsjär (luodolle ei ole nyt esitetty mitään rajoitusta, v. 2012 35 haahkan pesää) ja Lilla Ankargrundet (nyt osana Hauensuolta, mutta erillinen itäpuolen pieni luoto, jolla ei virkistyskäyttöä, v. 2012 38 haahkan pesää).

Piilo/ampumakojujen käytöstä ei ole mainintoja puolesta eikä vastaan. Niitä ainakin käytetään nykyään alueen etelä- ja länsilaidalla. Tästä voisi olla yksilöity kanta/ohjeistus, onko tämä sallittua koko alueella, vaiko vain suojelualueeksi perustamattomilla paikoilla..

Tringa vetoaa Metsähallitukseen neuvottelemaan Hangon kaupungin kanssa laillisesti sitovat liikkumiskiellot 1.4.-31.7 alueille Dödören-Snappopslandet-Stenskär sekä Långskär ja tarvittaessa perustamaan näille yksityiset luonnonsuojelualueet.

Esitetyt rajoitukset metsästykselle ja kalastukselle vaikuttavat nykytietämyksen valossa olevan ajallisesti ja alueellisesti riittävässä tasapainossa suojelutavoitteiden kanssa.

Suunnitelman kohta 23: Tringan ja MH:n välisessä vuokrasopimuksessa lukee: "Vuokralaisella on oikeus karsia puiden latvoja sekä poistaa yksittäisiä puita Uddskatanin niemeltä pitääkseen kasvillisuus verkkolinjojen luona vakioituna sekä näkymä havainnointibunkkerilta avarana. Kasvillisuuden karsinta tulee tehdä niin, että se ei vaaranna uhanalaisten kasvilajien esiintymiä. Vuokralaisella on oikeus käyttää verkkolinjojen ympäristöstä poistettuja sekä Metsähallituksen hoitotalkoissa kaadettuja puita polttopuina."

Luonnonhoito

Kuusen poistoa ei välttämättä tarvita ollenkaan. Kuusella on positiivinen vaikutus lehtojen lajiston monimuotoisuudelle. Bengtskärin lehdon hoidon tarpeesta tulisi teettää uusi asiantuntijaselvitys tai jättää kokonaan toteuttamatta.

Natura-arviointi

Karikukko kuuluisi pesivien lajien listaan ja kommenttina voisi olla: "Kävijöitä ohjaamalla, liikkumista rajoittamalla ja vierasperäisiä pienpetoja pyytämällä vaikutukset ovat positiivisia."

Tiedon puutteet

Ovatko selvillä lähimmät pistekuormituslähteet ja mikä on niiden merkitys alueeseen?

Mikä on pohjaeliöstön kunto ja lähtötaso (baseline), esim. pohjaeliöitä syövien sorsien näkökulmasta.

Kulotusten käytöstä ei ole mainintoja, olisiko varteenotettava hoitokeino joillekin luontotyypeille?

Hallinto

Tringa ei näe estettä Metsähallituksen maiden yhdistämisessä yhdeksi kiinteistöksi. Tringa toivoo kuitenkin mahdollisen "uuden" suojelualueen perustamisasetukseen tulevan maininta siitä, että liikkumis- ja virkistyskäyttörajoitukset ratkaistaan jatkossa(kin) hoito- ja käyttösuunnitelmalla.

Yksityiskohtia

Sinänsä lopputuloksen kannalta vähämerkityksellisiä, mutta kuitenkin suunnitelman johdonmukaisuutta tai laatua heikentäviä kohtia:

- liite 5 (ainakin yhdessä kohdassa tekstissä) on liite 6
- Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys kirjoitetaan isoilla alkukirjaimilla
- Kalskären ei Karlskären

- Kohta 18A Granskär: pitäisikö tässä lukea "Toimii varapaikkana Ryssölle" (eikä Ryssholmenille?) Sama kohdassa 21.
- Dödören-Snappoppslandet: rajoitusten käsittelyn yhteydessä erikseen voisi tässä mainita vielä Stenskärin, että lukija ymmärtää alueen käsittävän näiden kolmen saaren välistä aluetta vaikka se näkyikin kartassa. Alueella pesii myös merikihu, merihanhi ja selkälokki (1pari v. 2009 ja v. 2012).
- Liite 4. Saaristolintujen osalta lintulaskennat 2009 on tehty Tringan ja MH:n kanssa yhteistyössä. Tringa on tehnyt valtaosan laskennoista.

Margus Ellermaa
Tringan lintualuevastaava
Helsingissä 28.6.2012

